

Alberg: Maa jeg bede om Ordet for en kort Bemærkning.

Formanden: Det ærede Medlem har Ordet.

Alberg: Jeg skal blot overfor det ærede Medlem (S. M. Petersen) bemærke, at jeg ikke tror, at Krigsbestyrelsen i det Hele taget vil være godt tjent med at lade dette Forhold bestaa i ret mange Aar, thi der kan dog ikke være nogen Tvivl om, at den skal have visse Arbejder udførte, for at vedligeholde Armeens Hovedvaaben, og naar Fabrikken Ingenting udfører, saa at Krigsbestyrelsen ingen Penge kommer af med, saa er det dog et Forhold, som Armeen ikke kan være tjent med; der maa nødvendig udføres visse Vedligeholdelsesarbejder hvert Aar.

Ordføreren: Hvorledes end Udfaldet af Afstemningen over dette meget omhandlede Punkt bliver, tror jeg dog, at der endnu er adskillige Paaastande fremkomne om denne Sag, som det ikke vil være heldigt at lade staa umodsagte, inden man gaaer til Afstemning. Hvad Retsforholdet angaaer, tror jeg, det vilde have været heldigt, om dette ikke var fremdraget saa stærkt, som Tilfældet har været. Naar dette imidlertid nu er skeet, skal jeg tillade mig at bemærke, at jeg tror, at man i den Henseende nærmest maa henholde sig til, hvad der er yttret af det ærede Medlem fra Helsingør (Alder). Det maa imidlertid betragtes som givet, at Fabrikken troer sig i Besiddelse af visse Rettigheder og at den, forsaavidt Staten vilde ophøre med at gøre Bestilling enten for en Deel af det Beløb eller for det hele Beløb, hvorom der er Tale, vilde anlægge en Rets sag, og jeg gaaer videre, selv om de nuværende Besiddere af Fideicommisset ikke vilde gøre det, saa tror jeg, at Fideicommissets Bærge, Justitsministeren, vilde paabyde dem at anlægge Sag, for at det ved Dom kunde blive afgjort, hvorvidt ikke Fideicommissets Ret kræftedes ved, at et saadant Forhold opløstes paa den Maade. Jeg tror altsaa nok, at vi, dersom man opsigde at bestille for 17,100 Rd. eller for hele Beløbet,

vilde see en Proces udvikle sig, men selv om dette blev Tilfældet anseer jeg dog ikke Sagen for videre farlig. For det Første er jo i alt Fald Forholdet meget tvivlsomt, Forpligtelsen har aldrig været anerkjendt af Krigsbestyrelsen. Dette er nævnt i den i Betænkningen anførte Skrivelse og naar den høitærede fungerende Krigsminister er kommen til at udtale Noget, som skulde synes at være noget Andet, har jeg opfattet ham saaledes, som om han meente et Slags moralisk Forpligtelse, der kunde fordrø en vis billig Hensyntagen og forsaavidt er hele Udvalget enig med ham. Men antager man end, at Udfaldet af en Proces er tvivlsomt eller sætter man endog saa, at man taber den, saa vil der jo dog ikke kunne være anden Tab forbunden derved end, at man var forpligtet til aarligt at bestille enten for de 28,000 Rd. eller for de 45,000 Rd. Nu er det oplyst, at man anslaaer hele Fabrikken til en Værdi af 150,000 Rd.; der er altsaa omtrent kun 50,000 Rd. Forskjel paa, hvad man forlanger for hele Fabrikken og hvad man forlanger i Erstatning; og Resultatet af en saadan Proces kan altsaa ikke falde saa forædeligt behyrdende ud over Statskassen. Vil man efter Processens Udfald lade Forholdet bestaa og vedblive at bestille Geværer, saa siger man: ja, saa lider Statskassen et Tab og det er Fabrikens Fordeel, men jeg tror snarere, at Forholdet vil vise sig at være saaledes, at Fabrikken, naar Staten benytter den Rettighed, den utvivlsomt har, ikke vil have nogensomhelst Fordeel ved at lade Forholdet bestaa. Jeg tror med det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 3die Valgfreds (M. Sage), at Fabrikken ikke tjener Nogetsomhelst ved at arbejde for Staten under de Forhold, Staten fordrer, den skal arbejde under. Den kan ikke vilkaarlig fastsætte Prisen. Det ærede Medlem fra Lemvig (Alberg) har nyligt nævnt, at en Voldgift har nedsat Prisen saa og saa meget, og det vidner jo om, at Prisen reguleres; eftersom Prisen er andetsteds. Ligesaa lidt kan Leveringstiden fastsættes vilkaarligt; der er Intet, der taler derom; der er kun nævnt een Grund i Skjødet, nemlig Vandmangel eller lignende Omstændigheder, under hvilke det kan udstrækkes noget over den fast-